

” ובחדש השביעי באחד לחדש, מקרא-קדש יהיה לכם-- כל-מלאכת עבדה, לא תעשו: יום תרועה, יהיה לכם. ” (במדבר כ"ט, א)

מצוות החג – תקיעת שופר

מצווה תה. שנצטוונו לשמוע קול שופר ביום ראשון של תשרי שהוא ראש השנה שנאמר "יום תרועה יהיה לכם" ומפי השמועה למדו רז"ל שהיא בשופר כמו ביובל שנאמר בו "שופר". **משרשי המצווה:** לפי שהאדם בעל חומר לא יתעורר לדברים כי אם על יד מעורר, ובראש השנה כל באי עולם עוברים לפני ה' כבני מרון, על כן כל אחד צריך להעיר טבעו לבקש רחמים מאדון הרחמים, כי א-ל חנון ורחום הוא לשבים אליו בכל לבם - וקול השופר מעורר הרבה לב כל שומעיו וכל שכן קול התרועה, כלומר הקול הנשבר. ויש לאדם זכר בדבר לשבור יצר תאוות לבו, בשומעו הקול הנשבר, והיינו דאמר רבי יהודה "בראש השנה תוקעין בשל זכרים" כלומר בקרן הכבשים הכפוף, כדי שיזכור האדם בראותו אותו ויכוף לבו לשמים, ורבי לוי פסק הלכה כמותו ומנהגן של ישראל כן (ע"פ ספר החיניך).

אספקלריה

מצוות היום בשופר* מלכויות, תשובה ומצוות * בראש השנה ישנם מנהגים רבים, כמו אכילת תפוח בדבש, ראש דג, אמירת יהי רצון, תשליך וכו'. אנו גם מקיימים מצוות שונות כמו תפילה ושביתה ממלאכה. אך המצווה בה מתייחד ראש השנה משאר הימים היא אחת – תקיעת שופר. הבה ונתבונן כיצד באים לידי ביטוי במצווה זו שלשת ענייניו של החג, שהם: קבלת עול מלכות שמים, כמאמר הגמרא (תל' בבלי ר"ה טז, א) "אמרנו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם.. ובמה, בשופר". קבלת עול מצוות, כמאמר (מכילתא שמות כ, ג) "קבלו מלכותי ואחר כך קבלו גזירותי", ועבודת התשובה השייכת אחר שמקבלים עול שמים ועול מצוות, ועניינה במיוחד ב"עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים" (תל' בבלי ר"ה יח, א).

הנה בספר הי"ד להרמב"ם, מצינו דבר פלא: בהלכות שופר הוא מפרט את פרטי המצווה, אך בהלכות תשובה (פ"ג, ה"ד) מוסיף ואומר "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו – עורו ישנים משנתכם.. וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם" והעניין הנזכר בגמרא גבי מלכויות אין הרמב"ם מזכיר כלל. והביאור בזה, בהלכות שופר מונה הרמב"ם את הפרטים השייכים למצוות השופר ואילו עניין התשובה אינו פרט במצווה זו אלא מרומז בה, ולכן מביאו הרמב"ם בהלכות תשובה, להורות שהתשובה היא למעלה מהמצווה עצמה. העניין השלישי "תמליכוני עליכם" הוא כה גבוה, עד שנוגע בקשר העצמי שבין הנשמה והקב"ה - שבכח זה ביכולתנו להמליכו ית' כביכול על העולמות, ולכן אין הרמב"ם מביאו אפילו בדרך רמז במצוות השופר, להיותו למעלה מעניין המצווה ואף למעלה מתשובה. כלומר, ההמלכה נפעלת על ידי תקיעת השופר, אך זהו לא מהצד הגלוי, המצווה שבה, אלא מצד הביטול שבתקיעה (מן המצר קראתי י-ה) המסמל את התבטלות הנשמה. נמצא, שבתקיעת השופר יש שלשה חלקים המבטאים את מהות החג: **מצוות התקיעה** – קבלת עול מצוות, הרמז שבה – **עבודת התשובה**, מלכויות - התבטלות הנשמה להקב"ה **בקבלת עול מלכותו**. זה מרומז גם בשם החג "ראש השנה", הראש הוא למעלה מהגוף וכל האברים (מלכות), אך לאידך הוא מנהיג בפועל את הגוף, כפי שביום זה אנו מקבלים את הכח על קיום המצוות ועבודת התשובה של כל השנה כולה. ועל ידי כך אנו זוכים לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

טעמי המצווה – רס"ג

העניין הראשון מפני שהיום התחלת הבריאה, שבו ברא ה' את העולם ונעשה מלך על עולמו; כך עושים המלכים, שתוקעים לפנים בחצוצרות להודיע ולהשמיע בכל מקום תחת מלכותו, וכן אנו ממליכים עלינו את הבורא ית' ביום זה. **העניין השני** כי יום ראש השנה הוא ראשון לעשרת ימי התשובה ותוקעים בו בשופר להכריז ולהזהיר על ראשנו, כמי שמזהיר ואומר: כל הרוצה לשוב - ישוב, ואם לאו - אל יקרא תגר על עצמו (=אל יבוא בטענה); וכך עושים המלכים, מזהירים את העולם תחילה בגזירותיהם, וכל העובר אחר כך אין לו טענה. **העניין השלישי** להזכירנו מעמד הר סיני, שנאמר בו: "וקול שופר חזק מאוד" (שמות י"ט, טז), ונקבל על עצמנו מה שקיבלו אבותינו על עצמם, כשאמרו "נעשה ונשמע" (שם כ"ד, ז). **העניין הרביעי** להזכירנו דברי הנביאים, שנמשלו בתקיעת שופר, שנאמר: "ושמע השומע קול השופר ולא נזהר, ותבוא חרב ותקחהו, דמו בראשו יהיה... והוא נזהר-נפשו מילט". (יחזקאל ל"ג, ד-ה). **העניין החמישי:** להזכירנו חורבן בית המקדש וקול תרועת מלחמת האויבים; וכשאנו שומעים את קול השופר, נבקש מאת השם על בניין בית המקדש. **העניין השישי:** להזכירנו על ידי תקיעת שופר של איל עקדת יצחק, שמסר נפשו לשמים ונשחט תמורה איל; וכן אנחנו נמסור נפשנו על קדושת שמו ויעלה זיכרוננו לפניו לטובה. **העניין השביעי** כששמע תקיעת שופר נירא ונחרד ונשבור עצמנו לפני הבורא, כי כך הוא טבע השופר - מרעיד ומחריד, כמו שכתוב: "אם ייתקע שופר בעיר, ועם לא יחרדו" (עמוס ג, ו). **העניין השמיני** להזכיר יום הדין הגדול ולירוא ממנו, שנאמר: "קרוב יום ד' הגדול, קרוב ומהר מאוד, יום עברה היום ההוא, יום צרה ומצוקה... יום שופר ותרועה על הערים הבצורות..." (צפניה א', יד-טו). **העניין התשיעי** להזכירנו קיבוץ נידחי ישראל ולהתאסף אליו, שנאמר " והיה ביום ההוא ייתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור" (ישעיה כ"ז, יג). **העניין העשירי** להזכירנו תחיית המתים ולהאמין בה, שנאמר "כל יושבי תבל ושוכני ארץ, כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו" (שם י"ח, ג).

